

6. Словник української мови: в 4-х тт. / За ред. Б. Грінченка. — Том 1. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ukrlit.org/slovnuk/ganbba>
7. Гарбуза Н. Прокурор повинен діяти під контролем власної совісті / Н. Гарбуза // Вісник прокуратури. — 2013. — № 8. — С. 15-21.
8. Долежан В.В. Кодекс прокурорської етики: яким йому бути? / В.В. Долежан // Прокуратура. Людина. Держава. — 2005. — № 12. — С. 63-68.
9. Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України» від 06.11.1991 року № 1796-XII. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1796-12>
10. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури, затверджений наказом Генерального прокурора України № 123 від 28.11.12 року. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/kodet.html?_m=publications&_t=rec&id=113992
11. Про організацію роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України: наказ Генерального прокурора України № 17-гн від 22 вересня 2014 року. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102

УДК 347.21+343.35

Парасюк В. М., доцент кафедри цивільного права та процесу ЛьвДУВС, к.ю.н., доцент;
Парасюк Н. М., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ЛьвДУВС, к.ю.н.

Незаконні дії із бездокументарними цінними паперами: цивільно-правовий та кримінально-правовий аспекти

У статті набули подальшого розвитку положення цивілістики щодо визначення правової природи бездокументарних цінних паперів. Формується позиція про те, що із класичного розуміння цінного паперу у бездокументарному втілена лише ознака про закріпленість певного комплексу майнових прав, які належать правомочному суб'єкту. Наголошується на тому, що наявні прогалини у правовому регулюванні обігу бездокументарних цінних паперів позначилися на кримінально-правовому аспекті протидії злочинності на фондовому ринку. Запропоновано доповнити чинний Кримінальний кодекс України окремою статтею, в якій визначити підстави кримінальної відповідальності за внесення завідомо недостовірних відомостей в обліковий запис на рахунок в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів.

Ключові слова: цінні папери, документарні цінні папери, бездокументарні цінні папери, документи, інформація, система депозитарного обліку, підроблення цінних паперів, використання підроблених документів.

В статье получили дальнейшее развитие положения цивилистики по определению правовой природы бездокументарных ценных бумаг. Формируется позиция о том, что из классического понимания ценной бумаги в бездокументарной воплощен лишь признак о комплексе имущественных прав, которые принадлежат правомочному субъекту. Подчеркивается, что имеющиеся пробелы в правовом регулировании оборота бездокументарных ценных бумаг отразились на уголовно-правовом аспекте противодействия преступности на фондовом рынке. Предложено дополнить действующий Уголовный кодекс Украины отдельной статьей, в которой определить основания уголовной ответственности за внесение заведомо недостоверных сведений в учетную запись на счета в ценных бумагах в системе депозитарного учета ценных бумаг.

Ключевые слова: ценные бумаги, документарные ценные бумаги, бездокументарные ценные бумаги, документы, информация, система депозитарного учета, подделка, использование поддельных документов.

Provisions of civil law on determination of legal nature of uncertificated securities are further developed in the article. Position that the traditional understanding that the securities in paperless shape contain the only sign - fixing a certain set of property rights that belong to authorized subjects - is formed. It is noted that existing gaps in the legal regulation of uncertificated securities affected the criminal-legal aspects of fighting against crimes in the stock market. Valid Criminal Code of Ukraine is offered to supplement with a provision, which would define the grounds of criminal liability for knowingly making false information in to securities account in the sphere of depository securities account.

Key words: securities, documentary securities, uncertificated securities, documents, information, system of depository account, forgery of securities, using of securities.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток фондового ринку супроводжується появою нових форм фіксації прав за цінними паперами, які здійснюються не на матеріальному носіїві, а шляхом відображення прав на такий цінний папір у спеціальному реєстрі. Документарна форма випуску цінних паперів обумовлена мінімумом видів послуг, які надаються емітентам та інвесторам спеціальними учасниками ринку цінних паперів. Це перш за все пов'язано із тим, що інвестору надається свобода дій у процесі реалізації властивостей цінних паперів. У цьому випадку для посвідчення права на цінні папери і для посвідчення прав, які випливають із цінного паперу достатньо пред'явити цінний папір інвестору чи емітенту. Реалізація прав за бездокументарними цінними паперами має певні відмінні особливості, зміст яких визначається участю професійних учасників фондового ринку – депозитарних установ. Таким чином відповідний обліковий запис на рахунку в цінних паперах замінює фізичну передачу документів до інших власників. При торгівлі такими «фінансовими інструментами» класична «документарна» форма цінного паперу втрачає практичне значення.

Розглядувана сфера господарських відносин стає вигідною площиною для вилучення масштабних фінансових потоків, що робить обіг цінних паперів дуже привабливим. Злочини, які вчиняються на ринку цінних паперів, незважаючи на їх незначну частку в загальній структурі злочинності, мають високий ступінь суспільної небезпеки. Зміст цієї ознаки визначається масштабами заподіяної матеріальної шкоди, великою кількістю потерпілих, негативним впливом на соціально-психологічну атмосферу, викликаючи недовіру з боку національних та іноземних інвесторів, а також руйнуванням підвалин перспектив формування надійної ринкової економіки. В умовах нового витка фінансової кризи, а також нестабільності позицій фондового ринку, визначення заходів щодо протидії злочинності на ринку цінних паперів набуває одного із пріоритетних напрямів. Вважаємо, що цілком виправдано серед детермінантів цього виду злочинності назвати причини недосконалості законодавчого характеру, які створюють прогалини, неоднозначності та суперечності, чим вміло користуються «недобросовісні» учасники фондового ринку. Їхнє пояснення потребує ґрунтовного наукового дослідження. Вважаємо, що лише завдяки системному підходу до тлумачення змісту норм права, причому навіть різної галузевої спрямованості, виявиться за можливе провести чітку лінію у визначенні підстав кримінальної відповідальності за незаконні дії із бездокументарними цінними паперами.

Отож доводиться констатувати, що зважаючи на очевидні переваги електронного обліку прав на цінні папери у бездокументарній формі, перед наукою стоїть важливе завдання – вироблення дієвих заходів регулювання функціонування ринку

бездокументарних цінних паперів.

Стан дослідження. Фондовий ринок є міжгалузевим інститутом у системі права України. Цивільно-правова природа цінних паперів достатньо висвітлена у науковій літературі, у якій поряд із цим розглядаються питання про механізм правового регулювання їх різних видів. Сучасні тенденції детермінації цінних паперів та особливості бездокументарних цінних паперів досліджувалися у наукових працях Д.Д. Борзих, О.І. Виговського, Ю.В. Мици, Л.В. Панової, В.В. Посполітюка, В.Л. Яроцького, та ін.

Незаконний обіг бездокументарних цінних паперів потребує застосування заходів кримінально-правового впливу. У доктрині кримінального права мають вирішуватися питання кваліфікації діянь особи у сфері обліку та реєстрації прав власності на бездокументарні цінні папери та несанкціонованого списання бездокументарних цінних паперів з рахунку власника чи законного володільця в реєстрі. Наукові пошуки у цій сфері проводили О.О. Дудоров, О.О. Кашкаров, А.М. Ришелюк, І.В. Сингаївська та ін.

Мета наукової розвідки полягає у теоретичній оцінці наявних у цивільно-правовій доктрині положень щодо правової природи бездокументарних цінних паперів та вироблення на підставі цього правил кваліфікації злочинних посягань у цій сфері суспільних відносин.

Виклад основних положень. Загально відомим є положення — «те, що добре написано на папері, може створити проблеми на практиці». Це правило дуже добре проектується на порядок обігу бездокументарних цінних паперів в Україні. Дієвість цього механізму прямо залежить від того, наскільки надійно захищеними почуваються в нашій державі власники цінних паперів. Безумовно, що запровадження в обіг бездокументарних цінних паперів не слід перетворювати на панацею, що остаточно витіснить цінні папери у їх класичній документарній формі. Весь цей процес має бути суворо регламентований у приписах чинного законодавства.

Правова природа обігу бездокументарних цінних паперів визначається приналежністю до цивільно-правової галузі права. Цивільне законодавство відносить цінні папери до об'єктів цивільних прав. На відміну від інших матеріальних благ, цінні папери задовольняють споживчі та інші (наприклад, підприємницькі) потреби управоможених осіб не за рахунок їх якостей як фізичних субстанцій, а завдяки їх інструментальним, юридичним властивостям [1, с. 7].

Цивілістичне вчення про правову природу бездокументарних цінних паперів характеризуються двохвекторною дискусією. Перша наукова позиція ґрунтується на доведенні відсутності презентації як однієї з обов'язкових ознак родового поняття «цінні папери». Не може йтися про пред'явлення цінного папера, оскільки немає чого пред'являти. «запис про права в пам'яті ЕОМ» служить тільки засобом доказування цих прав і не перебуває з ним у тому взаємозв'язку, який існує між цінним папером і вираженим у ньому правом [2, с. 11]. Прихильники бездокументарної форми цінних паперів апелюють до інструментальної специфіки цінних паперів у цьому виді. Пред'явлення документа замінено на більш сучасні засоби правової техніки, а саме особливий рахунок у цінних паперах, який, на думку В.Л. Яроцького, забезпечує фіксацію та отримання в необхідних випадках правової інформації про право володільців [1, с. 55]. В.В. Посполітюк зауважує, що презентаційність входить до ознак бездокументарних цінних паперів. Її трансформація відбулася у вигляді вірогідної інформації про власників цінних паперів, яку можна отримати через дві системи обліку — систему реєстру, власників іменних цінних паперів та системи депозитарного обліку

[3, с. 37]. Л.В. Панова обґрунтовує ідею тотожності базових характеристик бездокументарних цінних паперів фундаментальним властивостям цінних паперів у документарній формі [4, с. 21]. Таким чином наукова полеміка цивілістами ведеться навколо можливості поширення правового режиму цінних паперів на бездокументарні цінні папери. Спробуємо провести певну паралель між розглядуваними теоріями, базуючись на нормах регулятивного законодавства у сфері обігу цінних паперів.

Цінні папери є особливою категорією у системі цивільно-правового регулювання. Це зумовлено, перш за все, суворо регламентованими вимогами щодо форми та змісту такого матеріального об'єкта цивільних прав. Логічна структура цінних паперів як і будь-якого поняття має зміст та обсяг. Зміст цінного паперу становить сукупність ознак, закріплених у законодавчій дефініції цього поняття. Відповідно до законодавчої дефініції, цінним папером є документ установлені форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам (ч. 1 ст. 194 ЦК України; ч. 1 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV). Як вбачається у цьому визначенні зроблено наголос на тісному зв'язку форми документа та закріпленого у ньому права вимоги. Це логічно-правильно зважаючи на специфіку такого об'єкта як документ. Законодавчо передбачено, що в Україні документи можуть існувати на матеріальних носіях (ст. 1 Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (в редакції Закону України від 13 січня 2011 року № 2938-VI) та у вигляді електронного документа, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа (ст. 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 року № 851-IV).

Якщо б не вдаватися у зміст законодавчих визначень, то загалом правильним виглядає, закріплений у ч. 3 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV поділ цінних паперів за формою існування на бездокументарні цінні папери та документарні цінні папери. Ці види складають обсяг поняття «цінні папери», при цьому видові поняття за змістом включають в себе родові поняття, але за обсягом вони є вузчі, ніж родові. Таким чином, якщо цінний папір визначається через законодавчу конструкцію документа, то усі види, які виводяться з цього поняття також мають існувати у формі документів. В протилежному випадку слід констатувати, що на різні види цінних паперів слід поширювати різний правовий режим. Саме такою суперечливою є ситуація із бездокументарними цінними паперами. На відміну від документарних цінних паперів, для яких передбачено, що це є паперовий або електронний документ, бездокументарні цінні папери визначаються лише як обліковий запис на рахунок в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів (ч. 3 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV).

Виявлена юридична некоректність турбує представників цивілістичної галузі права. Вони уже помітили, що це не лише проста гра термінологічними зворотами. За цим ховається проблема більш ширшого масштабу: чи можуть бути надійно захищені права власників бездокументарних цінних паперів існуванням такої спрощеної системи обліку їх прав? Повна відсутність матеріального носія (паперового бланка цінних паперів) викликає сумніви у можливості поширення на обіг бездокументарних цінних паперів правового режиму власності. Документальним підтвердженням наявності на

певний момент часу прав на цінні папери та прав за цінними паперами депонента (у разі зарахування цінних паперів на депозит нотаріуса відповідного кредитора) є виписка з рахунка в цінних паперах депонента, яка видається депозитарною установою на вимогу депонента або в інших випадках, установлених законодавством та договором про обслуговування рахунка в цінних паперах. Виписка з рахунка в цінних паперах не є цінним папером, а її передача від однієї особи до іншої не є вчиненням правочину щодо цінних паперів і не тягне за собою переходу прав на цінні папери та прав за цінними паперами (ст. 8 Закону України «Про депозитарну систему України» від 6 липня 2012 року № 5178-VI).

Існуючі законодавчі прогалини деякі науковці намагаються заповнити прив'язкою бездокументарних цінних паперів до правового режиму електронних документів [1, с. 48]. Натомість таке положення не позбавлене неточностей, оскільки відповідно до законодавства електронна форма характеризує документарні цінні папери. Своєю чергою вказана наукова позиція може бути сприйнята законодавцем в якості законодавчого реформування порядку обігу бездокументарних цінних паперів. Безумовно, що для документарних цінних паперів юридично значущо дією визнається їх пред'явлення, без якої здійснення посвідчених ними майнових прав є неможливою. Правова природа бездокументарних цінних паперів характеризується певними особливостями, що, зокрема, визначається впливом на механізм здійснення посвідчення прав. Права «з папера» є основними, оскільки за рахунок їх реалізації задовольняються інтереси управоможених суб'єктів, а права «на папір» мають щодо них допоміжне інструментальне призначення [1, с. 35]. Тому обліковий запис у реєстрі на рахунку в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів не може вважатися адекватним замінником сертифіката паперового документа. Законодавець також притримується аналогічної позиції, оскільки бездокументарний цінний папір не набуває статусу ні паперового, ні електронного документа, а є лише своєрідним позначення та фіксацією юридичного факту, тобто обліковим записом. Таким чином слід зробити такий проміжний висновок, про те, що норми регулюючого законодавства визначають цінний папір як документ (єдність форми і закріпленого у ньому права) лише у випадку виготовлення документарних цінних паперів. Із класичного розуміння цінного паперу у бездокументарному втілена лише ознака про закріпленість певного комплексу майнових прав, які належать правомочному суб'єкту. Тому бездокументарний цінний папір виконує роль інструментального засобу для фіксації майнових прав, але не може виконувати функцію пред'явлення таких прав.

Аналіз регулятивного законодавства, а також наукових позицій представників цивільної галузі права, дозволяє констатувати, що наявні неоднозначності у застосуванні цивільно-правових норм не могли не позначитися на кримінально-правовому аспекті протидії злочинності у розглядуваній сфері. Кримінально-правові норми також є засобом охорони суспільних відносин, які виникають у процесі обігу цінних паперів. Своєю чергою вони не можуть змінювати комплекс прав та обов'язків учасників позитивних відносин, які установлені нормами регулятивного законодавства. Систему норм, які визначають підстави кримінальної відповідальності за незаконні діяння із цінними паперами утворюють: виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут піддроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного збору чи голографічних захисних елементів (ст. 199 КК України), маніпулювання на

фондовому ринку (ст. 222-1 КК України), підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів (ст. 223-1 КК України), порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів (ст. 232-1 КК України), виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів (ст. 224 КК України), незаконне використання інсайдерської інформації (ст. 232-1 КК України), приховування інформації про діяльність емітента (ст. 232-2 КК України). Своєю чергою у дієвості цієї системи є певні прогалини, суть яких зводиться до належної оцінки діянь предметом яких стають бездокументарні цінні папери.

Однією із найбільш актуальних проблем у сфері обліку та реєстрації прав на бездокументарні цінні папери слід визнати несанкціоноване втручання до рахунків в цінних паперах. Шляхом використання ЕОМ надається незаконне розпорядження на здійснення депозитарних операцій, а саме списання переміщення чи зарахування цінних паперів. Будь-які зміни залишають по собі певні сліди. У розглядуваному випадку наслідком такого втручання може стати переведення цінних паперів на рахунок до інших власників без оформлення відповідних документів, зміна кількості цінних паперів на рахунках у цінних паперах, зміна режиму та місця зберігання (перебування) депозитарних активів, накладення обмежень або навпаки зняття обмежень в обігу таких цінних паперів тощо. Слід зауважити, що в одних випадках винна особа самостійно здійснює такий несанкціонований вхід до рахунку власників цінних паперів (електронну базу даних) шляхом підбору відповідного депозитарного коду, а в інших подає у депозитну установу підроблені документи, які підтверджують перехід прав на цінні папери чи за цінними паперами.

В сучасній доктрині кримінального права точаться дискусії про можливість визнання бездокументарного цінного паперу предметом виготовлення з метою збуту підроблених державних цінних паперів (ст. 199 КК України) та недержавних цінних паперів (ст. 224 КК України). Окрема група науковців, які схвально висловлюються щодо цього питання правозастосування, апелюють до того, що «документарні і бездокументарні цінні папери мають однакову економічну природу та юридичну силу і відображають боргові і інші майнові відносини, що засвідчують право володіння частиною товарного або грошового капіталу» [5, с. 87]. Аналогічну думку висловлюють О.О. Дудоров [6, с. 57] та І.В. Сингаївська [7, с. 81].

Протилежної позиції щодо цього дотримується А.М. Ришелюк, який ставить під сумнів можливість визнання бездокументарних цінних паперів предметом складів злочинів, передбачених ст. ст. 119 та 224 КК України. Випадки фальсифікації облікових записів у комп'ютерних базах даних, що їх ведуть депозитарії та зберігачі цінних паперів — юридичні особи, яким законом надано право надання послуг щодо зберігання цінних паперів, відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, тощо, вчений пропонує за наявності підстав кваліфікувати такі дії за ст. ст. 361 або 364 Кк України, а у випадку, коли вони спрямовані на заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довірою — і за ст. 190 КК України [8, с. 571, 688-689]. Але не зважаючи на спір, що триває з цього приводу, судова практика так і не виробила однозначної відповіді.

Насправді виправний вплив на особу, яка вчинила злочин має бути відповідним, тобто співрозмірним із ступенем тяжкості вчиненого злочину. Лише за таких умов злочинець зможе відчувати, що в його випадку було дотримано принципу справедливості при застосуванні заходів кримінально-правового впливу. Такий превентивний метод може бути більш ефективним, ніж інші кримінологічні методи. Відтак неприйнятним є аргумент щодо неможливості застосування ст. ст. 361 чи 364 КК України лише на

підставі їх менш тяжких санкцій, порівняно із санкціями ст. 199 КК України.

При визначенні правил кваліфікації незаконних дій із бездокументарними цінними паперами слід відштовхуватися від того, що механізм заподіяння шкоди об'єкту складу злочину, передбаченого ст. 199 КК України, зумовлений, зокрема, виготовленням підроблених цінних паперів з метою збуту та їх подальший збут. Вчинення цих дій обумовлюється характеристиками предмета складу злочину, а саме належністю його до категорії особливого виду документів, якими є цінні папери, тобто певного виду матеріальні носії (у тому числі ті, які набувають форми електронного документа). Результатом підроблення має стати річ, яка виготовлена відповідно до установлених правил щодо її форми, змісту, розміщення реквізитів, тобто здатна перебувати в обігу під виглядом справжнього предмета. Суспільна небезпека таких діянь полягає у тому, що на підставі такої фальшивки можуть бути надані права чи особа може бути незаконно звільнена від виконання якогось обов'язку. Таким чином обіг дійсних документів цього виду обмежується суворими рамками нормативного припису, в якому регламентується порядок його складання, реєстрації, обліку і навіть знищення. Своєю чергою виготовлення підроблених цінних паперів передбачає їх створення заново. При цьому підробляється сам бланк сертифікату цінного паперу, який заповнюється відповідною інформацією.

Як уже зазначалося вище, формальна визначеність бездокументарного цінного паперу обумовлюється приналежністю його до категорії облікового запису, який можна визначити як «результат обробки інформації, який здійснюється в системі за допомогою технічних і програмних засобів» [9]. Рахунком у цінних паперах власника є згрупована у зберігача за цим власником цінних паперів сукупність пасивних аналітичних рахунків усіх випусків цінних паперів, що належать цьому власнику на праві власності (п. 3.7. рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Норм та правил обліку цінних паперів у Національній депозитарній системі»). Бездокументарний цінний папір не набуває речово-електронної форми, а є сукупністю інформації, яка зафіксована у системі депозитарного обліку цінних паперів. Повне підроблення (виготовлення заново) бездокументарного цінного паперу виключається у зв'язку із відсутністю його справжнього аналога. Саме тому бездокументарні цінні папери не можуть визнаватися предметом складів злочинів, передбачених ст. ст. 199, 224 КК України.

На сьогодні несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин є кримінально караним відповідно до ст. 361 КК України. Система депозитарного обліку передбачає обробку, зберігання та передавання інформації у вигляді комп'ютерних даних. Зміна будь-яких облікових записів у цій системі неможливо без втручання у роботу ЕОМ. Втрутившись у систему винний видає себе за дійсного учасника депозитарних відносин та відповідним чином впливаючи на процес обробки інформації змінює її на власну користь. Така діяльність потребує неабиякого «професіоналізму». Дуже часто сліди злочину виявляються вже тоді, коли із цінними паперами проведено декілька угод і останні їх власники є добросовісними набувачами. Саме тому підтримуємо позицію про доцільність кваліфікації змін облікового запису на рахунку в цінних паперах як несанкціонованого втручання в ЕОМ, їх систем чи комп'ютерних мереж, тобто за відповідною частиною ст. 361 КК України.

Предметний характер складу злочину обумовлюється включенням до його конструктивних ознак об'єктивної сторони таких форм діяння, якими можна вплинути на предмет або ж у зв'язку саме із існуванням предмета з такими властивостями пов'язується вчинення злочину. Враховуючи описані ознаки бездокументарного цінного

паперу, вважаємо за доцільне запропонувати доповнити КК України окремою статтею у структурі розділу VII Особливої частини «Злочини у сфері господарської діяльності», в якій передбачити кримінальну відповідальність за порушення порядку обігу бездокументарних цінних паперів. Ця стаття має бути сформульована за прикладом ст. 223-2 КК України. Відносно бездокументарних цінних паперів злочинна поведінка може виражатися у внесенні до відповідної системи запису, зміст якого становить недійсну інформацію, виключення частини дійсних відомостей, подання депозитарній установі підроблених документів, які не мають нічого спільного із дійсним волевиявленням власника бездокументарних цінних паперів. У запропонованій статті нами врахована специфіка правової природи бездокументарних цінних паперів. Вважаємо також, що за цих обставин кваліфікація за статтею з розділу про злочини у сфері господарської діяльності та ст. 361 КК України найбільш повно відобразить ступінь суспільної небезпеки незаконних дій із бездокументарними цінними паперами.

Висновки. Отож, доводиться констатувати, що у системі заходів боротьби із незаконним обігом бездокументарних цінних паперів слід перш за все констатувати наявність прогалин законодавчого характеру, що зумовлено відсутністю однозначного цивільно-правового та кримінально-правового регулювання. Кримінально правове забезпечення ринку цінних паперів все ще перебуває на стадії становлення, оскільки не відповідає повною мірою сучасним вимогам щодо ефективного попередження злочинів у сфері незаконного обігу бездокументарних цінних паперів. Поряд з цим думається що поширення на бездокументарні цінні папери статусу електронного документа значно підвищило захист майнових прав власників, але для цього потрібна законодавча воля.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яроцький В.Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія / В.Л. Яроцький. — Харків: Право, 2006. — 544 с.
2. Крашенинников Е.А. Ценные бумаги на предъявителя / Е.А. Крашенинников. — Ярославль, 1995. — 95 с.
3. Посполітак В. Правове регулювання ринку цінних паперів у цивільному та господарському кодексах України: поняття та класифікація / В.Посполітак // Юридичний журнал. — 2004. № 1(19). — С. 92-102.
4. Панова Л. В. Бездокументарные ценные бумаги как объект права / Л. Панова // Предпринимательство, хозяйство и право. 1998. № 11. С. 19-22.
5. Кашкаров О.О. Проблеми кваліфікації злочинів у сфері випуску та обігу цінних паперів: Монографія / О.О. Кашкаров. — Х.: Вид-во «Формат Плюс», 2008. — 186 с.
6. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально - правова характеристика: Монографія / О.О. Дудоров. — К.: Юридична практика, 2003. — 924с.
7. Сингаївська І.В. Фальшивомонетництво в Україні: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти: Монографія / І.В. Сингаївська. — Луганськ: Віртуальна реальність, 2010. — 358 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — 9-те вид., переробл. та допов. — К.: Юридична думка, 2012. — 1316 с.
9. Обліковий запис // Вікіпедія. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Обліковий_запис.